

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Елисавета Владимирова Бояджиева, член на научното жури за присъждане на научната длъжност „доцент” по 2.1 Филология, (английски език), обявен от ЮЗУ „Н. Рилски”, гр. Благоевград, ДВ бр. 55/19. 07. 2011 г.

Кандидат: д-р Гергана Петкова Пенчева-Апостолова, гл. асистент в ЮЗУ „Н. Рилски”

I. Кратки биографични данни за кандидата

Единственият кандидат по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по направление 2.1. Филология – английски език Гергана Пенчева-Апостолова е завършила английската гимназия в гр. Пловдив, а по късно – философия в СУ „Кл. Охридски” с втора специалност „Английски език”. През 1991 г. защитава докторат по Философия (Логика и реторика) на тема „Логико-методологически основания на убеждаващата комуникация” в катедра „Реторика” на СУ. След издържан конкурс по английски език през 1992 г. е назначена като гл. асистент във Филологическия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски”, Благоевград, където работи и до днес. Трябва да се отбележи, че д-р Апостолова е един от основателите и първи преподаватели по английски език в новосформираните по онова време, а днес утвърдени специалности „Английска филология” и „Приложна лингвистика”, което я прави дояен в английската секцията в днешната Катедра по германистика и романистика.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата.

Както е видно от творческата биография на кандидатката и от приложения списък публикации, научните интереси на д-р Апостолова са разнообразни и обхващат различни области на хуманитаристиката – от частно лингвистична проблематика до философията на езика и теорията на комуникацията. Напоследък тя проявява засилен интерес към начините и спецификите на общуване в глобалната мрежа. Независимо от разнопосочността на тематиката, на която понякога в научните среди се гледа като разпиляване, аз лично смятам, че научната продукция на кандидатката свидетелства за интелектуален капацитет и способност за виждане на взаимосвързаността на процеси и явления от по-високо равнище на абстракция, която във философски план може да се определи като общо-епистемологична.

В конкурса д-р Апостолова участва с 3 монографии, 8 учебни помагала, 42 статии в списания, сборници и публикации в интернет и 39 участия в конференции, възлизащи общо на 96 публикации. Освен това са посочени и 3 авторски книги, които свидетелстват не само за научния, но и за оригинално-творческия потенциал на кандидатката.

Хабилитационният труд, с който д-р Апостолова участва в конкурса, е монографията „Английският философски текст: интерпретация и превод”, издаден през 2011 г. Той е резултат от многогодишни усилия да се съберат и интерпретират английски философски текстове от преводаческа гледна точка, една задача, която, предвид обема и трудността си, сама по себе си е предизвикателство. Трудът е многопластов и засяга редица въпроси, както от теоретичен, така и от приложно-практически характер.

Обект на изследване в труда е философският текст като особен, индивидуализиран текстов тип. Тук бих предложила на авторката, след като

финализира дефиницията на текстов тип, да се придържа към единна терминологична употреба, за се да избегне ненужен разнобой.

Основната задача, която авторката си поставя, е да анализира взаимосвързаността между философския дискурс и съответния текст след трансформирането му от английски на български език.

Анализът е базиран на корпус, който обхваща основни английски философски текстове, преведени на български език, както и техните оригинални първоизточници, представени хронологично и тематично според вътрешното деление на философията и значимостта на съответните ѝ дялове. По този начин авторката фиксира границите на изследването си върху начина на употреба на езика във философския текст на английски и български.

Изхождайки от общата теория на превода и от съвременната теория на лингвистиката на текста, авторката изследва в сравнителен план промените, които философският дискурс налага в цялостната структура на преведения от английски на български език философски текст. Изтъква се продуктивното взаимодействие между лингвистичното изследване и философското самоосъзнаване в рамките на прагматическия анализ. Основният аналитичен апарат е този на лингвистиката на текста на Бограндт и Дреслер, като допълнително се привличат теоретичните принципи на съвременните класификации за прагматичен анализ.

Материалът, който сам по себе си е абстрактен, е класифициран съдържателно чрез апарата на самата философия и с изключителна загриженост за съхраняването на спецификата на философското знание чрез конкретната езикова употреба.

Много подробно и професионално са представени семантичните конотации на полисемантичните лексеми в тяхната неутрална и философска употреба в английски и български език. Така са обхванати границите на

понятията, обозначаващи с определени форми в двата езика – граници, които не винаги съвпадат и по този начин крият клопки за преводача, което често води до погрешна интерпретация на оригинала.

Философският текст се разглежда като краен продукт на семиозиса на философското познание, като включва две основни перспективи - спецификата на философския текст според критериите за създаването му и като обект на превода и интерпретацията, където традициите във философията са представени като реалности, присъстващи в съвременния текст в константни форми, и които са отражение на дългогодишно натрупваното и многопластово човешко знание. Втората част е изцяло издържана в рамките на прагматическия анализ, като в нея авторката изследва мотивацията във философската употреба на набора от лексеми, които се утвърждават като специализирани термини.

Много изводите не се отнасят единствено до философския текст, а имат по-общ лингвистичен характер. Авторката обаче, съвършено коректно, прави уговорката, че те са верифицирани само спрямо посочения корпус. С това тя отхвърля, от една страна, претенциите на философския текст за абсолютна независимост от лингвистичната форма, а от друга – успява да открие конкретните проблеми на философското знание при неговата трансформация в текстови единици. Практическа демонстрация на това как работят заявените принципи и методика е дадена в третата – последна част на хабилитационния труд, която представлява сравнителен анализ на превода на четири типа философски текст.

В резултат, може да се каже, че предлаганият труд е нов по своята същност, тъй като, доколкото ми е известно, досега не е правен опит за цялостен сравнително-лингвистичен анализ на преводите на англоезичен философски текст у нас. Като цяло, може да се каже, че трудът поставя

проблеми, които формират основата на цялостно творческо направление занапред.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

1. Научна дейност

В хабилитационния труд приносните моменти се съдържат както във формулирането на целите и задачите, така и в приложения интердисциплинарен метод на изследване. За първи път се прави цялостно сравнително лингвистично изследване на англоезичния философския текст и неговите преводи на български език на базата на корпусен анализ. Изработена е комплексна типология на английските философски текстове по области, жанрове и текстови особености. Демонстрирани са основните текстови белези, очертаващи билингвистичното съществуване на философския текст.

Хабилитационният труд е малка част от научните прояви на кандидатката. Задължително е да отбележим постиженията на Г. Апостолова в международ академичен план. През 2003 г. тя печели индивидуален целеви проект за разработване на иновационна мултимедийна методика за преподаване на английска литература от фондация „Отворено общество”. Проектът е следствие от интереса на авторката към моделирането на основните умения в обучението по английски език чрез работа с текстове от англоезичната литература. Във философско-реторически план тези интереси са в полето на етоса, който продължава да заема ключово място в по-новите публикации на кандидатката, посветени на електронната култура.

През 2007 година, кандидатката печели финансиране на други два проекта, първият - в Оксфорд, субсидиран от Европейското дружество по англицистика, а вторият – шестмесечна стипендия по програмата Фулбрайт в

Масачузетския Технологичен Институт на тема „Метафорите на Интернет”л
Необходимо е да отбележа, че тези два университета са между най-
престижните академични институции в областта на лингвистиката и
интердисциплинарните изследвания в хуманитаристиката.

Кандидатката има редица участия в последвали международни
проекти, измежду които си струва да отбележим работата ѝ в *SIAD*, *E-KIND*,
Ecology of the Mind in the Global Infosphere u Tangles of the Intertext. Всички те
са творчески адаптации на базата данни, придобита в следствие на
финансираните по-горе проекти, които са изключително перспективни за
бъдещи изследвания.

Публикациите на кандидатката обхващат три основни области –
публикации, занимаващи се с проблемите на комуникацията във виртуалното
пространство, включващи теми от областта на реториката; трудове, пряко
свързани с чуждоезиковото обучение (*Reading Comprehension (1993)*, *The
Composition (1993) A Linguistic model Based on the Theory of Argumentation
(1996)*); изследвания, отразяващи интересите на кандидатката в други
хуманитарни области като теория и практика на превода, социална и
литературна антропология и др. Трябва да се отбележи актуалността и
оригиналността на предлагания модел за анализ на речевата ситуация, който
има приложения в няколко взаимосвързани области - на лингво-политическия
анализ, интеркултурната реторика и интертекстуалността (27, 29, 35, 39, 41,
43).

2. **Научно-приложна дейност**

В течение на дългогодишната си работа като преподавател по английски език
кандидатката е участвала в разработването на многобройни учебни планове и
е автор на значителен брой учебни програми и материали, измежду които 8

учебни помагала, които са ценен източник на материали в преподавателската практика в обучението на студенти от специалностите Английска филологи и Приложна лингвистика. Длъжна съм да отбележа и нейния принос за много добрата акредитация на двете специалности през 2005 година. И накрая, тя е един от най-търсените преподаватели като научни ръководители и рецензенти на дипломни работи и научни разработки, като годишно ръководи средно по 7 дипломанти.

Г. Апостолова има широки академични и творчески интереси, измежду които трябва да се отбележат: участието ѝ в организирането и провеждането на няколко конференции, организационна дейност по издаването на списание *Връзки с обществеността*, участието ѝ в редколегията на он-лайн списанията *Реторика* и *Scientific Journal International*.

3. Преподавателска дейност

Преподавателската дейност на кандидатката и също многопрофилна. Тя води значителен брой курсове и предлага множество избираеми дисциплини, които се ползват с широка популярност и са избирани в продължение на години от студентите от двете специалности. Тя се ползва с изграден авторитет както сред студентите, така и сред академичния състав на трите катедри, чиито член е била в продължение на 20-те години непрекъснатата работа във Филологическия факултет на ЮЗУ.

IV. Критични бележки и препоръки

Не мога да не отбележа, че в подадената за конкурса документация се забелязват пропуски, напр., липсва информация за броя на страниците на повечето от статиите в списъка на публикации. Необходимо е по-прецизно

подаване на информация за цитиранията на трудовете и пр. По отношение на хабилитационния труд бих препоръчала уеднаквяване на терминологията, за да се избегне терминологичен разнобой (текстов сорт, вид, тип) . Смятам също така, че би било добре авторката да екплицира критериите на подбора на текстовете, както и дължината им. Смятам обаче, че всички тези дребни недостатъци, които биха могли да затруднят членовете на журито, по никакъв начин не омаловажават преподавателските и научните достойнства на кандидатката.

V. Заключение

В резултат на дадената висока оценка на преподавателската, научната и научно-приложната дейност на кандидатката, отчитайки дългогодишния ѝ опит и професионализъм, както и съответствието на кандидатурата ѝ на съществуващата законовата уредба, предлагам на уважаемото жури убедено да подкрепи присъждането на д-р Гергана Пенчева-Апостолова на научното звание „доцент” по обявения конкурс от ЮЗУ „Н. Рилски” - Благоевград.

Рецензент:

доц. д-р Елисавета Бояджиева

10. 11. 2011 г., София